

CATALONIA

PENSANT-HI. JOAQUIM
CASAS-CARBÓ

*Remembra l passat, ordona l
present, proveeix a l'esdevenidor.
(Sagell de MARIAN AGUILÓ.)*

A CLUCO ls ulls i penso. Penso en Catalo-
nia*, en Catalonia gran per l'intensitat
de la seva vida completa més que no pas per
l'extensió del seu domini territorial; en Cata-
lonia nucleu de civilització i de cultura que
espandeixi radiadament en tot lo món; qui
com agrupació humana sia factor poderós en
el benestar dels pobles; qui en l'actual crisi
política i social del grup europeu aportí
orientacions salvadores i dongui, exteriori-
sant els principis de la seva constitució in-
terna, la forma matriç concreta que hi ha de
donar solució.

Penso en el passat. I veig Catalonia com
nebulosa en els períodes romà i pre-romà, i la
contemplo en el període mig-eval mediterrà-
ni afermant solidament la seva existència na-
cional, essent en la mar llatina l'estat més vital,
triomfant durant molt temps de tots els seus
enemics, portant en si ls germens més fecons
de les autonomies individuals i collectives, i
tendint a l'harmonisació d'aquestes dins d'una
síntesi superior política.

Am la presa d'Alexandria i de Constan-
tinoble pels Turcs, am llur predominí en el
Mediterrà, comença un període de decaden-
cia pera totes les nacions mediterrànies del
grup europeu, hi compresa la Catalana.

«La terra és rodona»: els cosmògrafs ja

* Catalonia tant se val com Nació Catalana.

ho han dit. «Anant per la part occidental el
trobarem el camí de la Índia», digueren els
navegants hardits; «el nou camí solament
marítim extra-mediterrani que ns ha de por-
tar al país de les espècies sense pagar tribut
als vaixells i als soldats turcs. Si l trobem,
aquest camí ignorat, ens farem poderosos, ens
cobrirem de glòria». I solquen la Mar Gran
les naus exploradores, i Colom, sense pensar-
s'ho, descobre un nou món, i Gama l somniat
camí atlàntic cap a la Índia... Esmortuiment
del Mediterrà, esmortuiment de Catalonia: se-
gueix aquesta la sort d'aquell. Decadència eco-
nòmica, decadència literària, decadència ar-
tística..... decadència política: la constitució
de l'Estat no és més que l marc de la pintura
que representa la vida sencera de la nació.
Tota la vida de Catalonia s va encogint. Ve-
taquí la sort de la nació hispànica mediterrà-
nia. Castella, Portugal, les altres dues nacions
hispàniques, les atlàntiques, comencen un pe-
ríode de poixança i d'esplendor. Elles són les
iniciadores del gran moviment d'exploració,
de conquesta i d'explotació de les vastes en-
contrades americanes i sud-asiàtiques: im-
mensa tasca superior a les forces d'aquelles
nacionalitats. Castella, unida al gran estat ca-
talano-aragonès, el va absorbint lentament, i
hereda d'aquell, integrant am la casa d'Aus-
tria nous elements de poixança, tot el seu
poder europeu. Castella concentra en sí un
feix de forces,—Portugal també hi és atreta,
—aspirant a fer-les convergir en una monar-
quia castellana universal: pes massa feixuc
per les seves espatlles. A pesar de les vides
humanes de que pot disposar; a pesar dels im-
mensos tresors vinguts de les Índies Occiden-
tals; a pesar dels considerables recursos ex-
trets de Nàpols, de la Lombardia i de Flandes,
l'estat castellà, sempre exhauste, fa bancarrota
en temps de Felip II, d'aquell rei que és per-

sonificació del genit polític castellà, i va perdent, de sotragada en sotragada, totes ses possessions europees extra-hispaniques, i adhuc algunes d'hispaniques.

La monarquia espanyola, dins la qual Castella pretén l'hegemonia, perd sota Felip III la Holanda, la Zelandia, Güeldres, Utrecht, Frisia, Over-Issel i Croninga: les set Províncies unides qui constitueixen un nou estat. Sota Felip IV perd el Portugal, el Rosselló, el Vallespir, el Conflent, el Capsir, la Cerdanya, l'Artois... i amb una mica més el Principat de Catalunya: nou sacrifici de Catalonia. Sota Carles II perd la Franche Comté, Valenciennes, Cambray Ipres, Saint-Omer: la Flandes actualment francesa.

Però l temperament dominador de la raça castellana és constitucional, doncs incambiable. No aprèn mai en les pàgines de l'història. Quixot eternal, vol conquerir i dominar el món per la violència, sense adonar-se mai de la debilitat de les seves forces i de la fortalesa dels seus enemics.

Després de la terrible guerra dita de successió a la corona d'Espanya, i més ben nomenada guerra per l'hegemonia a Europa, a America i a la India, resta esquarterat l'imperi castellà, deixant a les urpes del lleó britànic, Gibraltar, Menorca, i, lo que és pitjor, grans avantatges comercials i colonials.

Catalonia és de moment la més sacrificada a Utrecht. Les nacions congregades, vencedores i vençudes, heuen part en el butí*. Catalonia no és tinguda com nació: sucumbeix, am tot i son heroisme, davant les forces concertades de la França i de l'Espanya. El seu vigor nacional, debilitat per dos segles de decadència econòmica, no pot conservar el règim polític tradicional, que ja no és sinó un marc sense pintura: la pintura no existeix,

* Pels tractats d'Utrecht l'Espanya cedeix: a la Prússia, la Güeldres espanyola i el país de Kienskanbec; al duc de Savoia, la Sicília; a l'Austria, la Sardènia, el regne de Nàpols, el Milanes, els Països Baixos espanyols (Flandes, Brabant, Hainaut, ducat de Luxemburg).

el marc és inútil, fa nosa. L'estat Català passa a ésser una província espanyola. Catalonia s resigna.

Mig guarides les ferides de la guerra, apareix el decret de 16 d'Octubre de 1765. Carles III hi diu: «Tot Espanyol pot anar a les Índies». Els Catalans ja són espanyols. An ells s'obre per primer cop l'Atlàntic. Les naus catalanes salpen dels nostres ports cap a America. Reneix el comerç, reneix l'indústria. Torna a ésser activa la vida de la nació. Comença la renaixença econòmica, comença la renaixença nacional.

I ve la gran Revolució francesa, forta sotragada en tot l'organisme europeu. I ve Napoleó, el gran propagador militar d'aquella, a emparar-se del govern d'Espanya; i les províncies, desfet el lligam governamental espanyol, lliurades a si mateixes, recobren de fet la llur personalitat política, i no volen ésser franceses i fan la guerra. D'aquella crisi política Catalonia surt transfigurada, emperò dividida. Els francesos parteixen vençuts, emperò deixen en la nostra terra, com poma de discòrdia, poma venturosa, l'idea de llibertat. Per ella s baten catalans am catalans, els uns volent la llibertat nova, els altres la tradicional, tots inconscientment volent la llibertat de Catalonia. Ni ls uns ni ls altres triomfen, emperò la llibertat de Catalonia avança. En l'entremig, i sobre tot en els períodes de pau, creix la vida econòmica nacional, i l'artística, i la literària, i la científica, anant-se integrant en la nació. Catalònia ja menja. Comença a poder mantenir els seus literats, els seus artistes, els seus homes de ciència. I quina set d'aprendre i d'imitar se deperta! Vol conèixer la seva història nacional, l'art i la literatura antigues; però també vol viure la vida moderna. I quin tip d'estudiar l'art i la literatura contemporànies dels pobles europeus! I introduint i assimilant-se elements i formes, mètodes i procediments d'afòra, va desintegrant-ne de si mateixa d'incompatibles amb el seu ésser nacional. Am ço que aprèn del Nord i de l'Est se treu d'aso-

bre ço que li ve de l'Oest: la tramontana i el llevant netegen ço que ha aportat el ponent. I l'esprit de Catalonia s va revelant.

La lluita amb la nació occidental té lloc sobre tot en l'esfera econòmica. Emperò ara hi porta l'avantatge. La renaixença del Mediterrà és forta i ràpida. L'aplicació del vapor a la locomoció l'afavoreix força. L'imperi turc va decaient. Els francesos prenen Alger i s'hi estableixen, destruint el principal foc de pirateria. Hellas i les nacionalitats balcàniques resurdeixen, afeblint en Europa la poixança turca. La França s fa seva Tunís, l'Inglaterra l'Egipte. Entremig trenca la França l'istme de Suez: l'obra de Lesseps fa inútil l'obra de Gama. El Mediterrà torna a ésser el camí més curt per al comerç amb l'extrem Orient. Catalonia té la protecció divina. Barcelona pot exclamar: «Excelsior! Altre cop serà la reina del Mediterrà».

Penso en el present. És encoratjador. La vida de la nació s fa intensa. Catalonia treballa; Catalonia s fa rica, se fa artística, se fa savia, se fa forta. Tots els desacerts fatals de la política espanyola s tornen vida pròspera per ella. Feliços els pobles que caminen segurs en el present, sense oblidar el passat, amb fe en l'esdevenidor! De tots els combats amb els elements inconscients de si mateixa, Catalonia surt amb l'ànima més temprada, més forta. Afortunades les nacions qui segueixen dins un corrent històric favorable!

Penso en l'avenir. És falaguer. L'imperi turc, destruït o transformat; l'Àfrica, europeïzada; les nacions mediterrànies, al cim de la civilització; els actuals estats neo-latins, desfets, i capgirades les nacions que ls formen en harmonia confederació. Catalonia, si l'ha meritada, ne té l'hegemonia supersocial.

Obro ls ulls i dic: «Catalonia, tens un gran ideal davant teu. Fes ta via i l'assoliras!».

J. CASAS-CARBÓ

12 d'Abril

FREDERIC NIETZSCHE I LO QUE REPRESENTA REAL- MENT LA SEVA FILOSOFIA. PER POMPEIUS GENE

EL present estudi ha sigut motivat per dos articles que han vist la llum a Madrid: l'un, insertat en *La Epoca* pel seu crític Z., i l'altre per E. Sanz Escartín en la *Revista Contemporànea*. En tots dos se presenta equivocadament al genial filòsof alemany com el pare de l'anarquisme, si bé en l'últim se fa una distinció especiosa dient que l'anarquisme den Nietzsche no és democràtic i humanitari com el den Grave, Kropotkin i altres, sinó *aristocràtic* (?!).

I com aquí a Espanya avui anarquisme és sinònim de crim i barbarie, i tals opinions lleugeres i desballestades poden formar opinió no sols a Madrid, sinó a Catalunya i a Amèrica, per a desfer-les és que hem pres la ploma i escrivim aquest article.

És ben trist que a Madrid gent que passa per seriosa, i en publicacions formals, faci afirmacions tant a la *babalà* sobre les coses més transcendents, com ho són les que pertanyen al pensament humà. El senyor Z. judica an en Nietzsche per un article de M. Schuré a la *Revue de Deux Mondes* (1), i pel llibre *Dégénérescence* den Marx Nordau, dos enemics den Nietzsche per raça i per religió, sobre tot l'últim, que és jueu, judaïcant (2), i no pot perdonar-li que hagi dit que la decadència moral de l'Humanitat veia de les tendències i sentiments d'esclaus que ls jueus van introduir en les races indoeuropees, per medi del Cristianisme. Sanz Escartín també coneix an en Nietzsche poc

(1) Schuré, a pesar d'ésser catòlic, fa més justícia an en Nietzsche que l senyor Z. i el presenta com a un aristòcrata radical, que, a força d'exagerar el seu individualisme personal, arriba a ser anarquic ell, però no que vulgui imposar l'anarquia als altres, sinó l domini de l'aristocràcia dels super-homes.

(2) Individu del Comitè de Jueus que vol comprar Jerusalem al Sultà, amb els territoris de la Palestina, per resuscitar-hi l regne de Judà.

menys que per referències: n'ha llegit lo que d'ell diuen alguns articulistes, una petita traducció en anglès, i una altra en italià, ben poc fidels, i sobre tot el compendi d'extractes i bocins mal traduïts, molt mal traduïts i pitjor aplegats, per V. Lauterbach i Wagon.

Francament, si la crítica dels grans pensadors, a Madrid, i en els periodics més seriosos, s'ha de fer així, per meres referències de contraris i d'enemics, ja podem ben dir allò que diuen ells: *Apaga y vámonos*.

Dir que n Nietzsche és anarquista, ens fa l'efecte de que ara sens contés que Lluís XIV era un democrata furibon o que Sant Jeroni va ésser un heresiarca ateu.

Precisament en Nietzsche funda les seves teories en que la raça indo-germanica, indoeuropea o ariana, éssent superior de molt a totes les altres, és la que de dret ha de dominar-les a totes; i en aquesta, els genis, els homes superiors per la llur intelligència, han d'ésser-ne ls arbitres en absolut i en profit propi.

I, partint d'això, ha portat aquesta teoria a un extrem llastimós i erroni, no pel cantó de l'anarquia o absència de govern, com se comprén am la sola enunciació, sinó per l'extrem contrari, arribant a fer l'apologia de la conquesta i de la crueltat, quan se tracta de satisfer l'evolució expansiva i aristocràtica dels primers de la primera de les races humanes. Precisament en Nietzsche és qui ha donat la raó metafísica a la brutal política den Bismark i del partit feudal de Prussia. Si l senyor Z. estés ben informat i hagués llegit, sabent llegir, les alegories, veuria que si n Nietzsche s'encarna ell mateix en la persona de Zarathustra, en la dels dos reis i la del pontifex, que figuren deixebles del profeta iranià, hi simbolisa la del finat emperador d'Alemanya Frederic Carles, la del desgraciat rei Lluís de Bavaria (dos reis intel·lectuals) i la den Ricard Wagner, el pontifex de l'art, el qual volia redimir l'Humanitat am l'harmonia. Quan Zarathustra tornà a la cova, és a dir, quan Nietzsche va tornar a veure-ls, els va trobar adorant l'*Ase*, ço és, el neo-cristianisme, havent-los ell predicat un idealis-

me que no s'enclou en cap dogma ni en cap religió positiva. Per això s va entristir, i al veure a fóra l Lleó rient, va tenir esperances. I el Lleó rient (això ho sap tota Alemanya) és la nova joventut germanica militar, militar fins en les escoles, la que somia en el *Kultur Kampf*, am l'imperatiu categoric den Kant, realitat am l'ajuda den Krupp. Veus-aquí l final ridícul i *incomprensible*, segons el senyor Z., d'*Also sprach Zarathustra*. Ridícul, no, no, senyor Z.: si hagués dit terrible, però dramàticament terrible, allavors hauria tingut raó.

Si jo fos director (convençut) d'un periodoc conservador monarquic, o primer ministre d'un rei, o dictador absolut, per exemple, lo primer que faria seria una gran edició de les obres den Nietzsche, i un petit compendi dels seus pensaments més radicals, que distribuïria am profusió a la generació nova. I aquí podran veure ls senyors Z. i Sanz Escartín la por que m faria l'influència d'aquest *Suprem Anarca*.

Parlant clar, lo que hi ha és que a Madrid, en general, tot se judica a la lleugera, i que per part de certs conservadors, tot lo que no és catolic, apostolic i romà i partidari de la monarquia hereditaria, i fins diré de la dinastia regnant, ho qualifiquen d'anarquisme, com qualificava de *latrofaciosos* als liberals del 67 i 68 el celebre comte de Chestre, sobre tot després que a la seva pessima traducció dels profetes judaics va dirigir-se-li l següent pasquí:

« ¿Sabes tú por qué lloraba
el profeta Jeremias?
Porque ya profetizaba
que tú le traducirías. »

Mais, revenons à nos moulons, com diem a París, i passem a presentar el gran filosof Frederic Nietzsche tal com és.

És aquest un pensador genial, elevat i profon a la vegada, que va arribar, per temperament i per coneixement, an aquesta unió de l'intelligència i de l'art que poques vega-

des se troba realitzada en un mateix individu. Genial, fins a ésser-ho de sobres, i amb una feconditat de pensament vertiginosa (tal, que ell declara que l pensar pera ell és una necessitat i un gust, i no un esforç), va tenir la intuïció de la veritat en moltes de les coses en que encara no s'hi veia clar.

Com a sistema, propiament no n té, i potser per això és perquè ns agrada; però s'ha inspirat en les teories mazdeïstes de l'Avesta sobre *l'esforç de la voluntat i la lluita de la raça ariana* (1) *contra les races d'esclaus, mestissos, supersticiosos, baixos*. Ha pres les tendències gnostiques aristocràtiques den Valentin, i de tot això, unint-ho amb l'*Homo sibi Deus*, de Marx Stirner, i la *lluita per l'existència*, den Darwin, ha format una teoria política-moral. Dels gnostics, sobre tot, ha tret l'idea de posar els sers superiors, *super-homes*, per sobre del Bé i del Mal. És altra cosa això que lo que han fet en la practica tots los tirans de tots los temps i epoques? Declarar-se sobre la Llei, no pera reformar-la o pera substituir-la per una de millor, sinó pera fer únicament la voluntat que ls ha determinat la seva impulsio inconscient, és a dir, per creure-s que les volicions de la seva persona són la Llei, això ha estat, és i serà sempre, lo psicologisme de tot tirà. «*L'État c'est moi*», va dir Lluís XIV a França. «*Yo no entiendo de leyes*», va dir l'O'Donnell a Espanya, parodiant-lo mesquinament. I un dels presidents de ministres de Don Alfons, am menys tremp heroic, exclamava que ls drets individuals li pesaven com una capa de plom.

L'anarquisme, al contrari, vol destruir la Llei, substituint-la per la voluntat individual, però de cada individu, no d'un sol o d'uns quants, és a dir, que sent tots lliurament imperatius, resulta que ningú ho és a fóra de la seva persona i del troç de naturalesa que cau baix el seu camp d'especulació i d'acció. Vegi-s, doncs, si n'hi ha de diferencia.

Primer que tot ara aquí s'imposa una petita disquisició filologica. Quasi tots els que

tenen a la boca, en pro o en contra, la paraula *anarquia* no saben pas ben bé lo que aquesta significa, com tampoc *monarquia*, *oligarquia*, i altres en que entra l mot d'origen grec *arquia*. *Arxà*, en grec antic, significa *principi, origen, font, fonament, energia, construcció, creació*, i, per extensió, *ordenació, direcció, magistratura*, i en ultim lloc *regim, govern i comandament*. Així s comprèn el comandament, la direcció, l'ordenació de la cosa, en el que l'ha engendradora, ordenada, produïda o sigut origen d'ella; més ben dit, el governant ha de crear, donar energia, superiorisar, al governat. Sinó, no té dret a ocupar el govern. No s pot ser *Demiurgos* sense ésser l'Eternal Pare, deien els Alexandrins. Així, el govern, en el que té energia creadora, és logic i just; i és altament injust que l que és esteril de cervell i de cor governi o ordeni. I, en ultim resultat, això i res més és lo que defensa en Nietzsche. El govern deu ésser no solament ordenador, sinó també creador. La societat han de dirigir-la ls homes generals, els genis, els super-homes. Voleu dir-me si en això hi ha res d'anarquisme? Tot lo contrari: això és la més completa teoria de l'Arquia (*mono, poli, o pan*). Més com el comandament imperatiu, —constituit com institució, no importa qui l desempenyi,—com l'autoritat perquè sí, resulten així una pura barbaritat, per això a Madrid s'ha considerat com anarquista an en Nietzsche. *Autoritat* significa ser autor d'alguna cosa, i el que no ho és de res, quina autoritat voleu que tingui? El que crea una cosa té dret a ordenar-la. El Jehová judaïc era sobirà senyor del Món i de l'Home perquè havia creat l'Univers *ex nihilo*. En això la concepció judaica, tal com la presenta l poema de Job, és logica.

Avui la ciencia moderna tendeix a considerar la societat com un organisme en que tot-hom contribueix en menor o major grau a la creació de l'ordre, a la formació del super-organisme viu, que s titula *ciutat, nació, raça*, etc., segons els casos; de manera que l'ultima paraula de la sociologia moderna és lo *tot-arquisme*, o *pan-arquisme*, és a dir, l'organització total i adequada de la societat

(1) Presa en el sentit de raça superior.

per la convergència de totes les energies lliures i funcionaments individuals; però d'això, a Madrid, sen sap ben poca cosa encara, per no dir res (1).

En Nietzsche, a pesar de les seves exageracions, no és, com el presenten els abans citats articulistes, ni un desatemptat, ni un criminal. Precisament si cau en l'apologia del *dret de conquesta* i de la dictadura, és per amor al progrés i al millorament de la raça humana.

És curiós en extrem contemplar la marxa del pensament en l'Humanitat i els seus efectes.

Després de l'Antiguetat, el monoteisme, am la teoria d'un sol Déu i d'un sol home normal, que davant d'Ell no és res, suprimeix per complet l'escala de les superioritats humanes i dels drets *per se*; i crea, per dir-ho així, un home de munició, *el comú de les fieses*. La Llibertat, el Progrés, és diferenciació, és multiplicitat; l'unitat se verifica, si a cas, per convergència i subordinació de gerarquies naturals. Al contrari, l'Igualtat és quietisme, aturament, esterilitat, mort. Així l'Cristianisme va proclamar l'igualtat davant de Déu, i tot seguit, per la força de la lògica i ajudat per diferents confluents que seria llarg exposar (2), se va traslladar aquesta en una vida d'ultratomba.

Però l'Jo, sempre actiu, sempre potent, no va poder soportar el renunciament, la caiguda perpetua, el *Domine non sum dignus*; i va continuar la tendència que tot ser té a la Vida, la qual el va portar a la revindicació dels seus drets; i va esclatar el Renaixement i la Revolució. Més aquesta, al proclamar els drets de l'Home, no va destruir el motllo vell de l'Igualtat: al contrari, irritada contra privilegis injustos, contra gerarquies artificials, contra heroes falsos i super-homes ficticis, va destruir-ho tot, fent *tabula rasa*. I què ha succeït? Que s'ha originat un sistema fu-

nestíssim d'organització social, puix la Llibertat i l'Igualtat no poden veure-s juntes. Mentres la una és diferenciació creixent, l'altra és homogenitat; mentres l'una tendeix a l'enaltiment de la raça per la producció del geni, l'altra tendeix a produir carn de canó, gent de res, homes adotzenats: per això veiem en el poder no més que nullitats desvergonyides. Doncs, en Nietzsche, lo mateix que l'Ibsen, en Carlyle, l'Emerson, lord Ruskin, i, abans que ells, Kunv Fischer, Brunius Bauer, i sobre tots Marx Stirner i el baró de Feuerbach, van veure-hi clar i van dir que l'obra de tota revolució, encara que necessària, és sempre anarquica i destructora, i, per lo tant, nivelladora i igualitaria; però això sols d'una manera transitoria, puix tota revolució únicament és l'acte d'enderrocar o tirar per terra l'edifici social vell, que ja no serveix i que fa nosa, pera fer-ne un de nou. I el món no pot estar sense construcció; i tota construcció és una gradació de gerarquies, una subordinació, una desigualtat. Podrà ser aquesta nova construcció, que ara s reclama per filòsofs i artistes de tots els pobles, lliure, flexible, mobil, canviant, evolucionant i evolucionable, com són tots els organismes vius; però organització ha d'esser; i l'Igualtat no permet que s'alci organització de cap mena: sols és planura eterna i perdurable.

I ara ve allò on en Nietzsche difereix dels altres pensadors, i de nosaltres. Carlyle, Emerson, Ruskin, Feuerbach, etc., etc., tendeixen a l'exaltació i a la producció del *Super-home*, el proclamen com el primer *Primum inter omnes*, com se deia abans, considerant-lo com el que forma les noves organitzacions, fins de la consciència; però estableixen (com ho demostra la Ciència) que així com fins la planta que dona més riques flors i més substanciosos fruits surt de la Terra mare, l'Heroe, el Geni superior, surt del Poble, i tot lo que fa deu fer-ho pera l Poble. No neix isolat, com creu en Nietzsche: porta un estat major, té heraus que l precedeixen, profetes que l'anuncien, veus que evoquen el seu naixement, soldats que l segueixen, deixebles que l continuen. En un mot, i pera

(1) Respecte aquest particular no som nosaltres qui ho diem, sinó en *El Progreso*, de Madrid, Martínez Ruiz.

(2) En la nostra obra *LA MORT ET LE DIABLE* les expossem totes. Vegi-s el llibre I, 1.ª part, capítol *La Décadence*, i app.

expressar-me en el modern tecnicisme sociològic francès, *l'Élite* surt de *la Foule*, com la planta surt de la terra. Se diferencia d'ella, sí; la capitaneja, li infundeix el seu esperit, li formula am pensaments i li tradueix am direccions els pressentiments, quasi inconscients, indeterminats, confosos; en un mot, li crea l'ànima. *L'Élite* és al Poble lo que al còs humà és el cervell. Aquest, creixent l'ovul fecundat per diferenciació de teixits, i creixent aquesta diferenciació, arriba a ésser el que porta l còs, el que li dóna direcció, força, energia, raó d'ésser, personalitat, individualisme. Devé distint i superior, però no sen separa: al contrari, ne reb l'aliment per les arteries, les sensacions pels nervis, i ell li torna les energies rebudes, determinant-hi ls moviments per les corrents nervioses que envia als múscles; i per l'innervació li fa respirar el pulmó, batre l cor, digerir l'estomac i el ventre. Ai del còs el dia en que l cervell s'espantalla! Però, ai del cervell el dia en que l còs no li envia ja un bon regament! La separació del cap del còs és la mort de l'un i de l'altre. Sols certs animals molt inferiors poden viure, un xic, decapitats o acefals.

Que no s'oblidi mai que si *l'Élite* és Raó, Pensament, Direcció, Porta-veu, Esperit, la seva pasta ha sortit de *la Foule*. Ell crea l Poble, però l Poble és qui li dóna l'energia a la qual ell dóna forma per formar-li l'ànima. Tal és la missió dels escullits de la Natura, que deuen ésser els de la Societat; i això és lo que ls dóna drets superiors an els dels altres, perquè aquests drets són pera ls altres, és a dir, els de tots els altres.

Tal és lo que han sentat Emerson am lo dels *Homes representatius de l'Humanitat*, Ruskin am lo dels *Capitans del Treball*, i Carlyle am la fórmula de que la Democràcia, si no s vol suïcidar, ha d'ésser *el govern del poble pel poble* (1).

(1) S'ha de guardar de crear casta o raça d'Homes superiors o d'Heroes. Aquests naixen de la massa. L'Humanitat té en la massa l'arsenal de les seves energies: en ella s reposa. Així les monarquies hereditàries i la noblesa de llinatge són un error que ha produït la degeneració

En Nietzsche, al contrari, divorcia *l'Élite* de *la Foule*, separa ls Heroes del Poble, considerant-los com d'una altra pasta; en el Super-home hi presenta un tirà de l'home i vol fer-ne una casta i una raça. Així arriba a dir que *ls Homes heroics deuen inspirar por* (si hagués dit respecte i admiració hauria estat en lo just), arriba a proclamar que *l'imperatiu moral de la humana Natura és l'obeir a no importa qui i durant llarg temps*; i que *la Societat no és lliure d'existir per ella mateixa* i ha d'ésser sols el fonament d'un pedestal gracies al qual una raça de sers superiors puguin elevar-se lliures i feliços. És a dir, que inverteix els termes. L'Heroe no és pera l Poble, sinó l Poble pera l'Heroe. No hi ha representants de l'Humanitat, sinó senyors d'aquesta. I, partint d'això, proclama una aristocràcia no hereditària, però aristocràcia en fi, i absoluta. Mentres que ls abans citats pensadors, i amb ells nosaltres i tota la joventut intel·lectual europea i americana (2), lo que proclamen és el proxim adveniment d'una *aristia*, o, millor, d'una *aristarquia*. Vegi-s, doncs, quin és l'anarquisme den Frederic Nietzsche, ço és, *el regnat de tot lo que és superior*.

ració de les nacions, i adhuc dels pobles. Cal guardar-se també de crear un ofici, una carrera o un empleu de Super-home. L'Església, amb els seus bisbes, canonges, cardenals, no ha fet més que això, i per això és ara un organisme mort. De que deu educar-se l talent i el geni, i de que am l'educació adequada s desenrotlla, se n'ha deduit que l'educació intel·lectual és font de facultats, origen de superior producció. Així s'arribà a creure que estudiant retòrica i poètica i gramàtica ja s'era escriptor i poeta, i que estudiant filosofia s'arribava a ésser filòsof. Fer del super-home un carrec o institució que s'ha de proveir am qui s presenti, és i ha estat sempre l'origen de la ruïna dels Estats. En això s comet el disbarat de pendre l contingent pel contingut, donant honors d'eminència al que sols n'ocupa l carrec.

(2) Acabem de rebre lletres de joves escriptors de Buenos Aires, de Chile, de l'America Central i de Mexic (a proposit del nostre llibre *Amigos y Maestros*) que demostren estar en tot d'acord amb aquestes tendències i seguir el moviment que indiquem. Citaré especialment una de D. Joan Sanchez Azcon, alt funcionari d'instrucció pública a Mexic. L'ànima verge de la joventut americana s'ha obert més francament al moviment modern que l'esperit estret de l'Espanya trans-iberica.

Lo dolent de a tendència nietzscheana ben cert que té origen en la raça del dit filosof més que en les seves opinions. Alemany de naixença, però eslav d'origen, i de punts on la dita raça s barreja am la *ugro-finesa* o *turco-allaica*, o sia tartre, ben segur que en el pensador ha influït l'atavisme conqueridor d'algun d'aquells que baixaren am Gesgiskan, sens més dret que l de la força, a apoderar-se d'Europa. Aquesta inversió del sentit de l'*Heroe* ens fa més olor del Turan que del Iran; son origen està més en l'Altai que en la Bactriana. El Super-home que n Nietzsche veu ros, no és més que groc. Per les venes del seu Zarathustra hi corren gotes de la sang d'Atila.

An en Nietzsche li passa tot lo contrari de lo que al nostre amic Richepin: aquest, essent un greco-llati més que de grandor natural, s'empenya en esser turani; i en Nietzsche, que defensa a peu i a cavall la raça ariana, és un veritable cas d'un atavisme tartre. El seu pensament podrà esser germanic, però les aficions, les impulsions, les tendències, són mogoles. Les seves harmonies podran ser arianes: la melodia, en ell, sempre serà turania. Tot ho indica, desde la seva figura a la seva manera de proclamar el Super-home. Allò de que cada dia ls exercits aniran creixent i la guerra armada, essent feta am més energia i ciencia, produirà una era dictatorial militar que ls segles futurs miraran amb entusiasme; la manera com fa l panegiric del Napoleon emperador i no del general republicà; això d'admirar les tiràniques castes privilegiades de l'antic Orient; l'apologia de l'*animal humà carnívor*, sens més lleis que ls impulsos; tot això traeix an el mogol que no respecta més dret que l de la força armada, ni més sobirania que la que l seu capitost exerceix desde cavall estant, amb el fuet i el sabre.

També la tendència a admirar el mal (o lo que per mal s'ha tingut, desde l final de l'Etat Antiga), de glorificar l'immolació dels debils, de creure necessaria la crueltat i el dolor, són tendències que presenten els pobles barrejats de raça groga. La religió sivaïta

que les consagra no s va desenrotllar a l'Indostan mentres els arians no s barrejaren am les races mogoliques (1). Per això creiem que aquestes desviacions del gran pensador, que modifiquen i fins anullen les seves idees de Vida, de Progrés i de Super-organissació, no són més que resultats d'un procés retroactiu, que reproduceix en ell llunyanes tendències ancestrals: en suma, un cas d'atavisme.

Ara, feta la diferenciació den Nietzsche i les tendències vitals modernes, hem de dir que totes les altres tendències seves són justes, i, per tant, admissibles. La preparació d'una Humanitat superior, l'enaltiment del Jo, lo de que ls que siguin millors vagin al davant de la Civilissació, la dignificació de la Natura i l'aprofitament adequat de totes les energies humanes, la continuació, en un mot, de l'obra de l'Antiguetat grega i romana, allí on la varen trencar els corrents de sumissió, de misticisme, de menyspreu de la vida i de renunciament, que d'Orient se li vingueren a sobre; tota aquesta tendència superior i superiorisadora, contraria a tot pessimisme, ascetisme, mortificació, dualisme, i a tot lo que contribueixi a rebaixar l'Home, la creiem fort saludable, i adhuc necessaria en una epoca com la nostra, en que fins sens presentava com un perfeccionament i un remei l'anullació de la voluntat, amb una filosofia de convent disfregada, a Russia i Alemanya, am la tunica oriental del Buddhisme indic.

En resum, a les teories den Nietzsche ls manca una cosa, essencialment humana i en especial greco-llatina, que ell no ha sabut sentir a les nostres costes del Mediterrà, per més que hi vingués tots els hiverns a respirar-hi les seves tebies brises: aquesta és l'Amor, la llei universal de l'Amor, la més universal de les lleis; aquesta llei que és gravitació en els espais siderals, gravetat en els planetes, afinitat en les molecules, atracció en els animals; amistat, carinyo, estimació,

(1) Vegi-s l'important obra del Dr. Kernn de Leyden sobre ls cultes de la India, en especial el de Siva.

passió, en l'humana especie; aquesta llei, origen de la Vida, que ha fet del Cristianisme i del Buddhisme les més universals de totes les religions, adhuc tenint disciplines estretes i cosmogonies atraçades, i versant les llurs especulacions sobre el no ser, o sobre una vida d'ultratomba. Si en Nietzsche hagués tingut el cor de Sant Francesc hauria estat el profeta més gran que haurien vist els segles. Per això la figura d'aquest Sant, que a la filantropia unia l'amor a tot lo que té Vida, serà sempre una estatua gegantina, més gran com més lluny n'estem. Un Sant Francesc amb una voluntat de Pelagi i un cervell de Spinoza fóra l màxim de l'ideal del Superhome.

POMPEIUS GNER

LA LLAR APAGADA. PER J. MASSÓ TORRENTS

EL jove Kelal, dret en un arrodonit turó, distreu la mirada contemplant les planures i les montanyes baixes que s desenrotllen al lluny. Ça i enllà distingeix alguna olivera, o la taca unida d'una vinya que s comença a refer; té a l'esquena l'enasprada ciutat de Jerusalem, que mostra com apesurada ls seus grans muradals destruïts, tot just tapades les grans boques que hi trobaren els jehudites al tornar del captiveri.

Uns núvols prenyats de menaces, a grans gambades recorren el cel. El remat remuga l'herba refrescada per les pluges recents, temerós d'aixecar la testa sota l pes de la negror que empaita l Sol a pondre-s.

Enllà, molt enllà, Kelal contempla la lluita llunyadana del Sol volent esquivar núvols i més núvols abans d'amagar-se, omplint els prats de clarors rogenques; i l'astre gloriós illumina l front del pastor, comunica als seus ulls totes les tristors de la celistia.

Quan el Sol llença les darreres llambregades acomiadant la terra fins a l'endemà, quina tristesa per tot arreu! la tristesa encomanadica del cap-vespre plujós!

Una ovella, aixecant el cap, comença a belar; dugues responen, i després a dotzenes i a centenars d'un prat a l'altre. És l' hora dels bels! Els bels compungits que van a perdre-s en l'espai com crits desesperançats.

El jove Kelal replega l remat, com fan els altres pastors, i totes les ovelles abandonen manyagues l'herba rara dels ermots roquers.

Pugen la costa tremoloses mentre l qui les mena pensa en aquells jorns de la seva infantesa, en la gran Babilonia tota voltada d'hortes i de jardins, en el riu caudalós vorejat d'immensos palmerars, i en el batibull dels molls plens de mercaderies i de barques plegadices. Quin contrast amb el pobre Jerusalem d'avui, am tantes cases buides i esfondrades!

I Kelal no comprèn per què l seu pare havia volgut deixar aquella dolça terra que deien de captiveri ls seus avis, pera venir a la ciutat del poble d'Israel.

Però desde fa uns quants mesos la desolada ciutat pren moviment fóra d'usança; l'obra del temple, fa cent anys entretinguda, avança de cop i volta, i les murades s'aixequen, i els portals, tots, dintre poc temps podran tancar-se preparats pera la defensa; augmenten els donatius pera ls vasos sagrats; i tot-hom, del gran al poc, ofereix al temple sacrificis pera aplacar la ira de Iahvé. El poble d'Israel devé febrament actiu, fascinat per la paraula del gran Ezra. Per xò tot-hom qui és apte pera l treball se torna obrer, i els vells, am tot i esser el temps de les pluges, se reuneixen sovint a la porta del temple pera de-
liberar.

El vell Iarib, el pare de Kelal, és sempre dels més constants a les reunions, i tornant-ne mai és agradós am l'esposa ni amb el fill. Kelal se sent com estranger en aquesta terra de Judea, on com a tal el tracten. Desde que són tornats de Babilonia que s'ha esvair la pau de la família: el vell Iarib retreu cada dia més la puresa de la seva raça, parla dels seus pecats i de que caldrà fer grans sacrificis pera calmar l'irritació de Iahvé.

El jove Kelal acaba de pujar la costa

DIBUIX

PER L. BONNIN

acompanyant les ovelles vers la porta del Con, pressentint desgracies per la nit vinenta al sol record de l'assamblement que Ezra ha cridat el matí, quan de sobte s troba am l'hermosa Noomí, que ve riallera del pou amb el doll a l'esquena. És la sola jehudita que li ha alegrat un xic la juvenesa.

«—Vas a tancar, Kelal?

—Noomí, l'agradable, que bé t'escau el nom! Com reposen els meus ulls mirant-te! Com me fugen les penes quan me véns al pensament! Quines noves portes de ciutat?

—Males noves, Kelal. Potser és aquesta la darrera vegada que ns veiem.

—Tot això m'ho pensava, Noomí. Soc fill del pecat, me diu sovint el pare.

—En el gran assamblement d'aquest matí, que tant ha costat de fer al gran Ezra, gaire bé tots s'han juramentat, ton pare un dels primers. Han dit que treurién de casa a les mullers que no són jehudites i als fills d'aquestes mullers,

tot pera purificar el poble d'Israel.

—Ah Noomí, quanta iniquitat! Mai haguéssim tornat del captiveri. La sola joia del meu cor ha sigut la teva coneixença i els Elohim volen que t perdi. Adéu, esperances falagueres! Jo haig de seguir la ventura de la meva mare.

—Potser tens raó: deu esser una iniquitat. Però bé li ha costat al gran Ezra obtenir aquesta seguretat del seu poble! Fins els sacerdots i els cohenes que a Babilonia s'havien unit am dónes d'altres països, refusaven arrencar del llur cor tant arrelades afecions. Ah, si no fos el temor al castic del venjatiu Iahvé!»

Les ovelles volten amorosament i trista entorn de Noomí com per pendre-n comiat, elles que havien estat presents als seus colloquis i a les solituds de Kelal.

I els dos joves també s despedeixen plens d'angoixa, però amb un raig d'esperança.

«—Haig de dir-te adéu; més, qui sap!

—Qui sap! L'esdevenidor és fosc, fosc com els nuvols que ara ronden sobre nos-

DIBUIX

PER L. BONNIN

altres; més si ls núvols tapen el cel blau, qui sap l'esdevenidor lo que ns amaga?»

Les ovelles entren tumultuosament a la ciutat pel portal del Çon. En havent-les tancat al cortal, el jove s'fica dins la casa, saludant al seu pare, que és a la porta, com una ombra estranya, amanyagant-se l'abundosa barba.

La mare diu tot seguit al fill:

«—Avui s'ha post la nostra estrella, fill meu! Demà qui sap lo que serà de nosaltres!»

I mig d'amagat arrenca un plor contingut, mentres enllesteix el menjar.

«—Senyor, l'aliment t'espera. Que ell mantinga per molts anys el teu còs en tant que l'Elohim t'allarga la vellesa.»

Tots tres sota la llantia que llengoteja, Iarib posa la mà damunt del cap de Kelal i després pren el plat que li ofereix sa esposa. I diu després d'haver pres poques moçades:

«—Companya meva, fill meu! Us haig de fer saber una nova dolorosa que ja conec que pressentiu perquè se n'ha parlat massa aquests dies. Els vells del poble d'Israel ens hem imposat el més gran dels sacrificis pera calmar l'ira de Iahvé, el nostre Elohim. Tots els qui en la deportació varem pendre dona estranya, purgarem el nostre pecat separant-nos-en per sempre més, així com dels fruits que n'hem tingut. Jo sóc un dels caps de família que tinc l'encarrec de fer complir an els febles la prometença feta: haig d'esser dels primers en executar lo pactat. Demà anireu a la ventura. Enduu-ten lo que vulguis, Taie; torna al teu Miçraim, si t'plau; però que mai més vegin els teus ulls les torres de Jerusalem, i fes que no t'empaiti l record d'aquest vell que am la vista terbola us mira per la darrera vegada, que am veu tremolosa us endreça les ultimes paraules.

—Tot lo que ns dius m'ho temia, senyor», respon Taie l'egipciana. «He seguit

DIBUIX

PER L. BONNIN

DIBUIX

PER L. BONNIN

pas a pas el curs d'aquest pacte inic; he conegut tot l'esforç que us ha costat arrencar dels homes de Jehudà i de Beniami aquest crudel compromís. I fins l'he vista, d'amagat, aquest matí, tota la generació esporuguida i tremolenca de la pluja que, com un castic del vostre Elohim de les venjances, queia desfeta en el mateix instant que us proposaveu portar jurament pera expellir de les vostres cases a les vostres mullers i als vostres propis fills. Crim espantós! També he sapigut l'oposició que han fet a tant infame projecte els homes prudents com Ionathan ben Assahel, Iahzeyà ben Thiqva, i fins Sxabbethai, el savi levita; i com les seves veus plenes de justícia han estat ofegades per les multituds sempre porugues d'aquest vostre Elohim de les venjances. En va cerqueu i cercareu eternalment els motius del seu rigor; que ls remeis am que creieu aplacar-lo no han de fer sinó augmentar els mals de la vostra raça. No perillen pas d'esser tractades així les vostres filles que s'han unit amb els homes d'altres nacions: sols aquí s' reputen fills del pecat els fills d'una dona amorosa. Les vostres filles mariadades lluny poden esperar tranquiles la vellesa en la propria llar que han encès cada dia: els llurs fills fruiran orgullosos de forta joventut! A nosaltres, fill meu, per haver jo posat la fe en un jehudita, ens tocarà vagar pels camins d'un poble a l'altre, i acceptar els més baixos treballs, i potser sentirem a l'esquena l bastó dur d'un servent reial.

—Calla, Taie inclement, calla! No flecto-

mis de Iahvé al davant meu. Creus per ventura que jo no sofreixo? Creus que jo contemplaré fredament la meua llar apagada, quan tu, la meua dolça companya de trenta anys, no trastegeas per aquí? Creus que no sem farà l cor bocins quan pensaré que l meu fill, que havia d'esser l'orgull de la meua casa, dirà am raó pel món: «El meu pare m'ha tret del seu davant, sense mai haver jo mancat el respecte als seus cabells blancs»?

—Som lluny d'aquells temps en que l teu goig era inefable quan t'acostaves a mi, en aquell niu alegre on jo t preparava la mel dels datils ensucrats. L'Elohim va recompensar la nostra joia am l'hermós Kelal que tant estimaves abans i que ara no vols regoneixer. Ah! Per què vas voler fugir d'aquella terra? Per què vas creure an els teus germans que t cridaven desde aquesta pobra Jerusalem que voleu refer; els teus germans que trenquen fredament els vincles més sagrats de la familia? Per ventura no n resten d'altres dels teus tant a Babilonia com a Susa? Tu encara téns cor: encara no te l'ha pres tot aquest Iahvé que tot ho vol per ell. Deixa estar la teua raça, i si no t plau tornar a la Caldea decaient, anem al meu país, a Miçraim, que atravesa el Nil protector, gratíssim present dels nostres Elohims, que ha vist a les seves vores estendre-s les més grans ciutats i an els homes aixecar-hi montanyes; anem a la rienta Naucratis, que t farà oblidar aquesta terra miserable.

—No, Taie: ni les teves paraules temp-

DIBUIX

PER L. BONNIN

tadores han de torcer la meua voluntat, ni vull deixar que ls teus plors me trenquin el cor. El meu Iahvé és l'Elohim de tot el poble, és la força de la nostra nació: quan Israel sen separa, la nació s' desfà, i tots els nostres mals vénen de no creure en tot, cegament, les seves ordres. Mentre no esborrem el pecat, no tindrem força pera reconstruir a Iahvé l gran temple que li bastí Salomó.

—Ja t'ho he dit, senyor: són lluny els bons temps. Quan la meua cara t'era agradable i el meu còs se vinculava com la palmera, tu, reflectint-te en la serenitat dels meus ulls, obraves segons mes paraules. Ara, solcat d'arrugues el rostre i acotant-sem el còs, me treus de casa, i, vella i empeguida, me deixes anar a la ventura.

—Mare, jo seré l bastó on s'apoiarà la vostra vellesa», va esclatar Kelal.

«—Sí, me restarà sempre l'espatlla robusta del meu fill pera posar-hi la mà. Anem, Kelal: deixem-lo sol amb el seu pesar i amb el seu egoisme; anem nosaltres a escampar el nostre dol per la terra. Deixem-lo amb aquesta raça que fa pagar an els altres els seus propis pecats. Sí, Iarib: tu vas pecar quan vas acostar-te a mi; però jo no vaig pecar al donar a llum el meu fill; avui me l'emporto maleint-te a tu perquè l rebutges; maleint-te a tu i als teus germans que heu obligat a tots, fins als més pobres veïns dels més humils llogarets, que vingueren al matí amb els seus jutges, a consumir l'espantós sacrifi-

ci; maleint al gran Ezra, autor de tanta iniquitat, i a tot el poble d'Israel, aplanat sota l'Elohim de les venjances; aquell Elohim que va voler que l pare Abraham tingués un fill d'una esclava, quan l'esposa era vella, i que va voler després que s'expellissin de la casa, esclava i fill, amb un moç de pa i una gerra d'aigua pera passar el terrible desert. Adéu, terra d'ingratitude! Tornaré a lliurar-me als meus Elohim, més consoladors que l vostre; i mentrestant, junt amb els profetes, deixa-me dir que no l'acabareu mai el temple, que no l'calmareu mai el rigor de Iahvé, i que sofríreu açots i ruïnes d'altres pobles; i, sempre ingrats, fins escupíreu al qui voldrà redimir-vos. No ls vull, els teus diners; ni voldria res teu, si no fos pera satisfer la fam del meu fill al llarg dels camins.»

Mare i fill surten de la casa. Kelal obre un moment la porta del cortal pera pendre comiat de les ovelles que l'endemà l'anyoraran... i ara ni se n'adonen.

Als pocs moments ja són tots dos pel camí de Bethania: la mare, amb el seu pregon dolor; el jove, portant una melancolia incurable contreta en l'edat dels somnis més falaguers.

Comença a clarejar.

Iarib, que s'havia estat una estona arrambat a la porta, torna a entrar a la casa i contempla amb els ulls fits com el foc de la llar se va estingint, estingint fins que s'apaga.

Després, en mig de les tenebres, aixeca ls braços en actitud de pregar.

I una família s'ha desfet i Iahvé ha triomfat.

J. MASSÓ TORRENTS

L'ABADIA

*Filla marcida de la ciutat,
pobra abadía!
am ton jardí tant tancat,
que embadalit al cel mira;
am ton trocet de cel tant callat,
la eterna flor mística,
que amunt amunt blaveja i s'esbadella,
escampant sobre tu flaires divines;
am los dos albers que remorosos resen
drecant fervent al cel sa testa altiva;
am tes reixetes sèns color i espesses
on l'halè impur de la ciutat se filtra;
am les portes que deixes mig-obertes
com badant-se en estatic mig-somriure.....*

*Una onada de cel sobre mi aboques
cada volta que l'ànima l'ovira,
i en un repòs d'oasi tu la gronxes
del desert allunyant-la de la vida.*

ROGER D'ERILL

FRAGMENTS TRADUITS D'EMERSON. DE L'ASSAIG «CONFIANÇA EN SÍ MA- TEIX». TRADUCCIÓ DE RA- MON D. PERÉS

VAIG llegir l'altre dia uns versos, escrits per un pintor eminent, que eren originals i nèt de tot convencionalisme. L'ànima descobreix sempre un consell en aitals obres, sigui l'assumpte lo que s vulgui. El sentiment que ns suggereixen té més valor que qualsevol pensament que puguin contenir. Creure en la propia pensa, creure que lo

que és veritable per vosaltres en el fons de vostre cor és veritable per tots els homes, això és el geni. Expresseu la vostra convicció latent i se us tornarà opinió universal, perquè lo intim arriba a esser extern al seu degut temps i nostre primer pensament ens és tornat per les trompetes del Judici Final. Per més familiar que sigui a cascun de nosaltres la veu de l'enteniment, el major merit que trobem en Moisès, Plató i Milton és que redueixen al no-res llibres i tradicions i expressen no lo que pensen els homes, sinó lo que pensen ells. L'home hauria d'aprendre a descobrir i observar aquell llampec de llum que brilla, de dintre estant, al través del seu enteniment, més aviat que no pas a guaitar la brillantor del cel dels poetes i dels savis. I, no obstant, sol treure-s del davant sense més ni més els seus pensaments solament perquè són seus. En cada obra del geni reconeixem les nostres propies idees rebutjades: tornen cap a nosaltres amb una certa extrangera majestat. No hi ha pas cap llicò de les que ns donen les obres mestres de l'Art que ns afecti tant com aquesta. Vénen a ensenyar-nos a defensar la nostra impressió espontania amb inflexible bon humor, tant més quant tota la cridoria de veus és en el cantó oposat al nostre. De no fer-ho així, demà vindrà un foraster que dirà am magistral sentit comú precisament lo mateix que nosaltres havem estat pensant i sentint tot lo temps, i llavors ens veurem precisats a pendre, avergonyits, la nostra propia opinió de les mans d'un altre.

Hi ha un moment a l'educació de cada home en que aquest arriba a la convicció de que l'enveja és ignorancia; que l'imitació és un suïcidi; que s'ha de pendre a sí mateix tal com és, tant per bé com per mal; que per molt de bo que hi hagi en l'ample Univers, ni un sol gra de blat pera alimentar-se vindrà a ses mans com no sigui gracies al treball esmerçat en el troç de terra que li hagi caigut en sort. El poder latent que hi ha en ell és nou en la Natura; ningú no més que ell sap que és lo que pot fer; i ni tant solament ell mateix ho sap fins que ho ha pro-

vat. No és debades que una cara, un caràcter, un fet, produeixen gran impressió en ell i altres li són indiferents. Aqueixa escultura de la memòria no existeix pas sense una harmonia preestablerta. L'ull va ésser col·locat en el lloc on havia de caure un cert raig de llum, precisament perquè dongués fe d'aquell raig. Els homes no ns expressem més que a mitges i ens avergonyim d'aquella idea divina que cada un de nosaltres representa. Podríem, no obstant, confiar-nos-hi com a proporcionada a les nostres forces i de bons resultats fidelment interpretada; però Déu no vol que la seva obra sigui revelada pels covards. L'home se sent descançat i alegre quan ha posat tot el seu cor en el seu treball i l'ha fet tot lo millor que podia; però lo que hagi dit o fet d'altra manera no li ha de proporcionar ni un moment de pau i repòs. És un deslliurament que no deslliura. En la temptativa l seu geni l'abandona; cap musa l'ampara; no hi ha invenció, no hi ha esperança.

Confia en tu mateix: cada cor vibra en eixa corda de ferro. Accepta l lloc que la Providència divina t'ha trobat, la societat dels teus contemporanis, el nus que lliga ls aconeximents. Els grans homes ho han fet sempre així i s'han lliurat sempre com nens an el geni de la llur època revelant la clara percepció de que en llur cor niava la fe absoluta, exteriorisada en forma de treball per medi de llurs mans i impregnant tot el llur ésser. I nosaltres som també homes, i hem d'acceptar en el més alt sentit el mateix transcendental destí: no som menors d'edat i invalids arracerats en un recó ni covards que davant d'una revolta cuiten a fugir, sinó guies, redemptors i benefactors que obeeixen a l'esforç Omnipotent i avancen en mig del Caos i de la Fosca.

Insistiu en ésser sempre fidels a la vostra Natura: no imiteu mai. Les vostres pròpies qualitats en tots moments podreu presentar-les am la força acumulada de tota una vida de cultiu; però del talent que heu après d'un altre no n teniu més que una improvisada,

una mitja possessió. Lo que cadú pot fer millor no hi ha ningú que li pugui ensenyar no més que l seu Creador. No hi ha cap home qui sapiga ni qui pugui saber en què ha de consistir sa principal aptitud fins que l mateix qui la posseeix l'ha demostrada. Ont és el mestre qui podia haver ensenyat a Shakespeare? Ont és el qui podia haver instruit a Franklin, o Washington, o Bacon, o Newton? Cada gran home és unic. El *Scipionisme* de Scipió és precisament aquella part d'ell mateix que no podia emmatllevar de ningú. L'estudi de Shakespeare no produirà mai un altre Shakespeare. Feu el treball que us ha estat assignat i ni les vostres esperances ni l vostre atreviment passaran de la mida.

Conserveu-vos en les senzilles i nobles regions que són pròpies de la vostra existència, obeïu els impulsos del vostre cor, i així podreu reproduir en la vostra època les grandeses de les passades.

TRADUCCIÓ DE RAMON D. PERÉS

ELS PERSES. TRAGEDIA D'ÆSCHYL. TRADUCCIÓ DE ARTHUR MASRIERA

(Continuació)

ATOSSA

A vosaltres pertany entre eixes penes
dar bons consells als bons que us els demanen.
Si tornés el meu fill, aconsoleu-lo
i acompanyeu-lo a casa, que no sia
cas que als mals seus se n'hi afegeixin d'altres.

CHOR

Oh Jupiter, gran rei! Am l'host perduda,
abans plena de força i de riquesa,
a les ciutats de Susa i d'Ecbatana
de dol i plant per sempre més omplires.
Moltes dones en plor amarc desfent-se,
am les mans flonges els seus vels esquinsen
i mullen els llurs pits, del dol consocis.
Ja ploren sèns consol totes les núvies

que anyoren aquell thalem que adornaren
 am blanes cobertures, i desitgen
 gemegoses el fruit que ja perderen
 de llurs amors sagrats. També jo ploro,
 i em planyo del mal fat dels que moriren
 amb el plor més amarc que puc plorar-lo.
 Ara tota Asia plora; diu que Xerxes
 sels ne va endú a la mort, que ell els va perdre;
 ai! això és massa cert: Xerxes menava
 a la disort nostra imponent marina.
 Per què Darius, altre temps, s'ens perdua,
 posà davant dels seus de Susa al princep?
 La gent de peu i gent de mar, tot d'una
 la ofegaren les naus de doble vela;
 les naus ens varen perdre, amb escomeses
 que ns van portar la mort, i tots sentiem
 que am prou feines el rei pels camps de

[Thracia]

en mig l'hivern i viaranys abruptes
 se va poder salvar de l'host dels Jonics.
 Els primers que per força varem perdre,
 ai, pobres d'ells! prop de Cychrea jauen.
 Plorem i gemeguem! Clamem am força
 nostres calamitats! Alcem als nuvols
 el clam prenyat de plors de tot un poble!
 Capbuçats per la mar horrible n miro
 molts d'ells ja devorats pels silenciosos
 peixos que habiten en les negres aigües.
 Les cases ploren sense ls amos, criden
 els fills orfens, i els vells anguniosos
 tenen d'oir eixa disort!

De l'Asia

les gents ja no seran més tributaries
 de Persia, ni l tribut duran, per força,
 de vassallatge i sumissió; per terra
 postrats, no ns temeran; morí per sempre
 la excelsa potestat de casa nostra.
 La llengua dels mortals, desenfrenada,
 dirà tot el que vulgui: el poble és lliure
 per dir lo que li plau, com també hi resta
 el jou de tot l'imperi. La sang nostra
 cobreix els camps de tota l'illa grega!

ATOSSA

Qui malament algun vaixell governa
 no ignora, amics, que al caure entre desdites
 tot l'esglai i perd l'esma. La fortuna,
 quan ens mira propícia, tots esperen

que tot els anirà amb igual bonança.
 Jo tot ho veig ple de temors, les dures
 traidories dels déus ja de ma vista
 no s'aparten jamai, i en mes orelles
 els hymnes de triumph ja no hi ressonen.
 Puix tants de mals els meus sentits trastoquen,
 per això vaig anar-men cap a casa
 s'ens carro ni ornaments, i sacrificis
 i ofrenes pera l'ombra de Darius,
 el pare del meu fill, vos duc depressa.
 Llet blanca i saborosa d'una vaca
 sencera encar, m'el clara la més pura
 de l'abella que tria flors hermoses,
 aigua fresca i gemada que ns regala
 la mare terra, i l nectar que és delícia
 de la vella serment. També us presento
 el fruit sabros de palida olivera
 d'olor suau, i un ram de flors que porten
 la llevor de tot fruit que s fa en la terra.
 Junteu cançons i hymnes a l'ofrena,
 i la sombra evoqueu del gran Darius:
 jo, pels déus de l'infern, dels sacrificis
 faré les libacions honrant als numens.

CHOR

Oh Reina i dona que honrar deu tot Persa!
 Tu fes les libacions als déus que habiten
 les conques de l'infern, mentres nosaltres
 hem de pregar als morts pera que tornin.
 Oh vosaltres, sagrats déus de tenebres,
 Mercuri i Terra, i tu, rei dels abismes:
 torna a la llum l'esprit del gran Darius!
 Si és que coneix alguna mala nova,
 ell sol nos podrà dir com acabar-se
 podran nostres desdites infinites.
 És que ja m sent aquell rei gran que Persia
 sols amb els déus pot comparar-lo? Escolta
 la veu de nostra patria clara i pura
 clamant en plors sense concert ni esma?
 Mon clam faré arribar fins que ell me senti,
 fins que m'escolti ja?

Tu, Mare Terra,
 i vosaltres també, aquells que les ombres
 dels difunts transporteu! Feu que ací vinga
 la sombra de Darius desde aquelles
 morades infernals; que d'allí munti
 aquell que era com déu pels fills de Susa
 i tota Persia, vinga aquell monarca

tant gran com no n vegé d'altre la terra!
Oh, estimat rei! Amat sepulcre! Vine,
Aidonijs, tu que portes de les tombes
les ànimes dels morts, porta a Darius!
No fou ell qui va perdre als fills de Persia
en lluita esteril i funesta: ell duia
l'exercit al triomph; l'anomenaven
el capdill divinal!

Oh rei! Rei nostre,
veniu; alceu-s sobre d'aquest sepulcre
am la purpura regia i am la tiara
de l'esplendor i majestat insignia!
Veniu, oh pare nostre, oh bon Darius,
veniu pera sentir noves desdites!
Sortiu, senyor, que de la Stygia ls nuvols
nos han cobert! La joventut perduda!
Veniu, senyor, sortiu!

(Surt l'ombra de Darius)

Vós, que moríreu
plorat per tant d'amics, per què sou ara
en eixa terra vostra on van cometre
doble delictes? Veniu, oh pare nostre,
pare benigne! Nostres naus, perdudes,
les trirèmes no són ni naus ni veles.

DARIUS

Oh vells de Persia, de mon temps i dies,
fidels entre ls fidels, quina desgracia
ara fa trontollar nostre reialme?
Plora i gemega tremolant la terra,
la meva esposa aprop del meu sepulcre
desfeta en plors m'omple d'esglai, i aquestos
sacrificis que heu fet, jo ls acceptava.
Prop de ma tomba us veig plorant i am tristes
lamentacions mon ànima evocàreu.
Ès difícil sortir de les morades
del pregon dels inferns, perquè ls déus solen
ser facilis en admetre, més no tenen
costum d'enviar les ànimes. Encara
jo tinc autoritat: per ço venia,
i venia corrent, perquè no puga
dir-se que era culpable ma tardança.
Quin és el mal, digueu, que als fills de Persia
ara esborra del món?

CHOR

Quasi no goso

ni veure-t ni parlar-te: me domina
l'antic respecte.

DARIUS

Puix de sota terra
he vingut obeint tes clamoroses
llagrimes tristes, parla desseguida,
i, en pocs mots, diga-ho tot, sèns esmentar-la
la reverencia que a mi m deus.

CHOR

No goso
obeir-te en això: tinc por de dir-te
allò que als bons amics degué callar-se.

DARIUS

Ja que l respecte i dignitat antiga
t'imposen tant i tant, tu, esposa meva,
deixant els plors i planys, conta-m depressa
tot ço que hi hagi. Solen tots els homes
patir molts mals sovint en mar i terra,
tot són desgracies pels mortals si allarguen
la vida, per molt temps.

ATOSSA

Oh, tu (1), que a tot vivent per ta fortuna
vas superar, ja que vivint tu eres
envejat de tot Persa i vares viure
com tot un déu; avui ditzós te trobo
perquè morires ans de poder veure
tot el torrent de mals que ns devorava.
En pocs mots te diré tot ço que passa:
tot el poder dels Perses va extingir-se!

DARIUS

I com? Am mals de pesta o am revoltes.

ATOSSA

Am res d'això: l'exercit, vora Athenes,
va esser desfet!

DARIUS

I quin fill meu el duia?

(1) El codex de Medicis diu en aquest lloc: *ὅς ἐστις
τ' ἐλλείπεις*. Ahrens opina que s pot ben seguir aquesta
versió, que concorda molt bé amb el *ὅς* *τε* que segueix
després.

ATOSSA

Xerxes, el bregador, que ns escolava (1)
de combatents totes les parts de l'Àsia.

DARIUS

I fou per terra o mar que dugué a perdre
a nostre estol?

ATOSSA

Va esser per mar i terra,
perquè la host va dividir-se en dues.

DARIUS

I com ho féu per dur host tant nombrosa
a peu, tant lluny d'aquí?

ATOSSA

Amb uns enginys juntava
l'ample Hellespont pera trobar passatge.

DARIUS

I també així pogué tancar el Bosphor?

ATOSSA

També; i crec que algun déu va aconsellar-
[l'hi.

DARIUS

Jo tinc por que algun déu va aconsellar-lo
malament.

ATOSSA

Així ho prova l fatal exit.

DARIUS

I qual fou la dissort que així gemegues?

ATOSSA

L'estol de mar va perdre a l'host de terra.

DARIUS

Així, doncs, en la lluita tots finaren?

ATOSSA

D'aital faisó, que no ha restat a Susa
cap home, avui.

(Seguirà)

(1) Aquest expressiu verb català interpreta d'aprop
el *κυνώσας* grec.

L'ARBRE TRIST

A la terra arrapat,
am quin goig veig venir la tempestat!
Am quina fruïció
veig atancar-se a mi la gran negrò
d'on surt el llamp airat,
dels núvols desfermat,
ferint l'espai am sa fulgent blavó!...
Però, en havent passat, quina tristò!
Quina tristò l cel blau!
El sol, que pesat cau
sobre mes llargues branques!
Que tristes, sobre l riu, ses clapes blanques!

El riu! Ell rai, el riu!
Sempre cantant! De terres molt llunyanes
portant cançons avall, ses bores blanques
van dissortent! I viu
veient món, i passant entre altres serres,
i sentint el llenguatge d'altres terres!
Ell rai, ell rai, el riu!

Jo sempre aquí clavat,
esperant que algun jorn la tempestat,
compadida de mi,
vulgui acabar d'un cop el meu patí!
Oh! Quin dia serà
que l'aiguat mes arrels deslliurará
de la terra que sempre aquí m reté!
Oh! Quin dia podré,
com el riu i amb el riu, feliç cantar,
i corre avall, avall... i no parar
fins aprop d'un escó!
I trobar-hi ma fi dant escalfó,
ja convertit en amorós tió,
a la colla arraulida
que en ma mort cercarà la seva vida!

E. GUANYABÈNS

REVISTA DE REVISTES

The Monist és una revista trimestral nord-americana
consagrada a la Filosofia de la Ciència. El monisme,
antitesi del dualisme, és una tendència de pensament
que aspira a un principi d'unificació filosòfica. Se va

desenrotllar en primer terme am les teories den Haeckel que defineixen l'ànima com una funció del sistema nerviós central i que tendeixen a materialisar l'esperit o a espiritualisar la matèria. És el panteisme que estableix la fusió de Déu am la Naturalesa. El mon ve a ésser en la seva constitució fonamental una unitat que troba expressió en l'harmonia de les lleis de la Naturalesa. Després d'haver experimentat aquesta corrent filosòfica, en un període de retraïment intel·lectual, una mena de revolució en la seva direcció moral, ara de poc en ella s'ha operat un reviscolament energic, simultani a l'aparició dels joves naturistes de la França, que, com els partidaris del monisme, suposen l'esperit compenetrat am l'univers i preconisen un art ideal i empiric a la vegada. La veritat és que la part més jove de l'esperit contemporani sembla dirigir-se cap a una concepció naturista de l'art i de la vida. Rebutja el crudelisme negatiu de les teories den Nietzsche i n'extreu l'afirmatiu anhel d'ésser. Emperò, un xic abans que aparegués el naturisme, els místics vinguts darrerament se varen entregar am tot el llur esperit encès a la Vida i a la Natura, predicant l'Acció, l'Esforç i la Voluntat com a medis segurs de solidar-se en l'existència.

El numero de *The Monist* corresponent al més de Janer d'aquest any, ademés d'alguns articles circunstancials sobre l'moviment filosòfic en aquests ultims mesos, publica cinc assaigs o estudis que revelen molta profunditat de pensament: *L'Evolució de la Religió*, per J. Wesley Powell; *L'Amor com a factor pera l'Evolució*, per Hutchinson; *Sobre Causalitat, en la Física i en la Metafísica*, per Morgan; *Sobre la filosofia del riure*, pel Director; i, finalment, *Sobre la base filosòfica del Cristianisme en sa relació amb el Buddhisme*, carta del prof. Eucken de Jena, de qual escrit convé ocupar-se amb una mica de detenció. Adverteixo, pera donar una idea més completa de l'orientació intel·lectual de *The Monist*, que ls seus col·laboradors i redactors, alhora que treballen per conciliar la Religió am la Ciència i l'Egotisme am l'Altruisme, se ressenten filosòficament de l'influència poderosa del kantisme i científicament se mostren partidaris de les teories de l'idealisme fisiològic.

La relació que existeix entre l Buddhisme i el Cristianisme és més aviat d'identitat exterior de doctrines que no pas una correspondència directa entre l'orientació moral de cascuna d'elles. La diferència més important entre l Buddhisme i el Cristianisme s troba en la llur respectiva concepció de l'ànima. Mentre la filosofia buddhista nega l'existència d'una ànima individual separada (puix suposa que l'ànima d'un individu forma part de l'ànima universal o Déu) els filòsofs cristians insisteixen en la doctrina d'una ànima pròpia i personal. Com expressa *The Monist* atinadament, els cristians, en apariència, han usat molt impropriament la paraula *personalitat*, ja que respecte a la doctrina de la trinitat és compatible enraonar de tres personalitats en una. Això indica que ls pares de l'Església cristiana no varen pensar en que una persona signifiqués un ésser orgànic amb una consciència pròpia i separada (*a separate ego-consciousness*). El Dr. Eucken

publica en *The Monist* alguns passatges extrets de la literatura cristiana, els quals demostren que la concepció buddhica de l'ànima no era gens desconeguda per part dels directores del pensament cristià. L'idea buddhica de que la salvació consisteix en destruir el jo personal, en confondre-s en el no-rè i en el pròpi anihilament a fi de devenir Buddha, la divinitat encarnada, se pot trobar en una pila de textos cristians. Les aspiracions religioses més elevades no són pas el resultat d'un anhel de salvació pera l'ànima pròpia, sinó un desig fervorós de junyir-se am Déu, lo qual constitueix el fervent ideal del misticisme cristià i el de l'ascetisme buddhic. Acceptant l'hipòtesi de Plató de que Déu és la personificació de la més alta bondat, alguns autors cristians alexandrins, Clemenci i Origen, declaren que l veritable cristià té d'entregar-se enterament com un *gnostic* an aquella concepció, entrant en un estat d'esperit que, semblable an el que predispone a la revelació, li produeix teofonies o manifestacions de Déu, i d'aquesta manera l'home s deifica. Els gnostics eren uns filòsofs o místics *illuminats* de principis del Cristianisme que pretenien posseir una ciència esotèrica directament emanada de la saviesa divina. Volien adunar a la Metafísica cristiana la Filosofia oriental. Les llurs idees tenien molts punts semblants am les que professaven els pensadors cristians i am les doctrines del neo-platonisme o escola d'Alexandria, que afirmaven que tota realitat és una emanació de Déu; que tota aspiració ingenua ha de consistir en el retorn a Déu, qui és l'essència eterna i generatriu de l'univers.

Els textos que, pera apoiar la seva tesi, el doctor Eucken cita de diferents autors antics de fóra, en la llengua original, seguida de la traducció en anglès, revesteixen una alta importància filosòfica i projecten una llum molt viva sobre la matèria. Transcriu fragments de les obres den Clemenci d'Alexandria; n'esmenta den Eusebi, del segle IV, a qui s considera com el pare de l'història de l'Església; en reproduïx den Dionisi Areopagita; den Scotus Erigena, filòsof escolàstic irlandès de molta nomenada, que va florir en el segle IX; i, finalment, en cita de Master Eckhart, dominic alemany del segle XIV, iniciador de la filosofia especulativa d'Alemanya.

—En el numero d'aquest més del *Mercure de France* en Jules de Gaultier publica un article ocupant-se de *l'Intellectualisme*. En Gaultier és un jove ideòlec que ha format el seu pensament en l'idealisme kantian. A propòsit de la protesta que varen formular am motiu de la qüestió Zola els intel·lectuals de França, en Gaultier tracta metafísicament de la causalitat d'aquesta manifestació, esbrinant els movils que varen induir a obrar an aquells espirts. Comença per una definició de l'intellectualisme, analisa la naturalesa respectiva dels actes morals i instintius, i després fa algunes consideracions sobre ls actes intel·lectuals. «L'intellectualisme és una actitud estètica. No ns ensenya de quina manera s'ha d'obrar, sinó per quina raó ls actes s'efectuen... L'intellectualisme és una actitud exterior an els actes; i com ell no ls pot determinar, aquestos no existeixen.» L'haver sentat un

principi incert com és el d'atribuir no més que passivitat a l'intellectualisme (quan tot esforç que per medi de la voluntat opera l'intel·ligència suposa un acte intel·lectiu), al treure'n deduccions amb l'exclusivisme que denota l'logic desenrotllament d'un sistema, l'ha portat a conseqüències que s'poden considerar com a dubtoses. Pera un home pensant l'intellectualisme és la font generatriu de tot acte mental. L'afirmació den Gaultier suposa l'instint dominant la voluntat, lo inconscient imperant sobre lo conscient. Bé que la voluntat en el fons obeeix a un instint subconscient o natural, ella no deixa d'esser la força més potent de la sobirania de l'home. I aquesta força té de conresar-se pera amb ella poder dominar l'instint, que és lo que esclavisa l'home i proclama la seva inferioritat moral. En Gaultier irreflexivament concilia l determinisme fisiologic amb l'idealisme metafísic, per la seva manera peculiar de definir l'acte instintiu i l'acte moral: «*L'acte instintiu* és aquell que té per causa immediata un estat fisiologic, ja que les lleis de la mentalitat estan supeditades al conjunt dels fenòmens físics. Per lo contrari, l'acte moral és el que obeeix a la reflexió del judici universal, posat en principi d'acte superior, d'una *idea abstracte*, és a dir, deslligada de la serie de causes físiques que l'han produïda». Com a conseqüència d'això, referint-se al progrés continu de l'esprit humà, en Jules de Gaultier expressa: «A mida que l'humanitat s'eleva, ella divinisa ls estats cada dia més refinats i complexos de la seva evolució fisiologica». D'aquí ha pervingut el procediment de disfreçar sota un caracter moral el caracter de necessitat que revelen els instints. Després en Gaultier estudia la causalitat dels actes de les persones que varen intervenir en el procés Zola, com els jueus, els catòlics i els protestants, els actes dels quals, segons en Gaultier, varen ser ocasionats per l'element ètnic, és a dir, que cadascun d'aquests esprits va interpretar l'*idea abstracte* de justícia segons les preocupacions tradicionals i el caracter de la niçaga respectiva: «La *realitat* de l'idea de justícia no depèn sinó de l'existència de la raça que la forma». Els intel·lectuals són els únics que varen obrar per virtut de la meditació de l'idea abstracte de justícia. Però l'acte ha perdut bona part de la seva virtualitat intel·lectiva, ja que l'esser «deificada una idea abstracte, sota l'imperi d'un entusiasme, aquest impuls prové dels procediments de la fe, se situa sota la categoria moral i és d'aquells que s'posen en antagonisme amb tota actitud intel·lectiva».

En unes *Notes sobre l'Inconscient* que publica l'esmentada revista, en Remy de Gourmont afirma que «el cervell de l'home de geni, com el de l'home rudimentari, obté de la sensació la seva força primordial». Per quin mecanisme la sensació s transforma en acte, se coneix tant sols d'una fàisó grollera; únicament se sab que, pera realisar-se aital transformació, no és quasi necessaria l'intervenció de la consciència. La consciència, que és el principi de la llibertat, diu més avall, no és pas el principi de l'Art; la consciència de pensar no és pas el pensament. L'estat subconscient és l'estat de cerebració instintiva i lliure, xo és, independent d'una voluntat

desvetllada: és l'ànima inconscient d'una ànima conscient. És així que «la creació intel·lectual imaginativa (la pròpia de l'art) està subjecta a la freqüència dels estats subconscients». En alguns literats, indica en Gourmont, s'observa que molt de lo que escriuen no està d'acord absolut amb la llur voluntat. «Ja se sap lo que és difícil trobar la paraula que un hom necessita, i se sap també am quina facilitat i quina rapidesa alguns escriptors evoquen, en la febre de l'escriure, els vocables més insolits i a cops els més hermosos». En Goethe, el gran poeta intel·lectual, va escriure sobre la generació mental lo que segueix: «Tota facultat d'obrar, i per consegüent tot talent, implica una força instintiva operant en l'inconsciència i en l'ignorància de les regles quin principi està, emperó, en elles». Després d'examinar les categories de subconscient, en Gourmont s'ocupa de l'elaboració subconscient que mentres dormim la nostra pensa efectua i del fenomen de la recuperació i representació clares i arrodonides d'una obra somniada que quan ens desvetllem s'opera am freqüència. En Gourmont després expressa que l'inspiració és la manifestació més clara de lo subconscient en el domini de l'intel·ligència; més lluny analisa quan el subconscient és espontani i quan la voluntat ho determina.

—*La Critique* del 20 de Març publica un article den G. Leneveu sobre l'«*Paris*» d'Emile Zola.

—El numero que correspon al 1.er d'Abril de la revista semi-mensual *The Chap-book*, de Chicago, inserta un estudi del celebre poeta Bliss Carman sobre la personalitat den Longfellow.

—*L'Humanité intégrale* d'aquest més dona a llum unes pàgines titulades *Fenòmens viscuts*, del difunt M. Blin, ex-president de «La Societat parisenca d'estudis esperitistes».

—*La Revue Naturaliste* és una publicació jove que, com la CATALONIA, està animada per un esprit de federació i de descentralisació. Segons declara, combat tota temptativa d'unificació en les regions, defensant en cadascuna d'aquestes l'esprit que la personalisi. «Cada provincia,— diu,— és diferent de les seves veïnes, i així és com se poden veure ls signes o caracters propis que marquen la seva literatura en el conjunt general.» En el numero de Febrer, aquesta revista publica un *Homenatge an en Zola* suscrit per la mateixa; continua l'inserció de fragments de l'inspirada i poetica novela *Chair*, volum que l'autor ens va remetre a la Redacció ja fa alguns dies; després vénen unes pàgines que s titulen *Cartes d'Eraste a Thraseas*, qual sentit està condensat en el següent lema: *Amor a l'humanitat i al terror originari; odi a tota idea que enraoni de patria*. El poeta belga Georges Rodenbach hi dona a llum una sentida poesia, en la qual, d'una manera placida i tranquil·lament emocionada, s'expressen els sentiments i les aspiracions d'un jove naturista.

J. P. J.

TIP. «L'AVENÇ», RONDA UNIVERSITAT, 4, BARCELONA